

A PÉCSI ÍTÉLŐTÁBLA POLGÁRI KOLLÉGIUMA

A zálogtárgy értékesítéséből befolyt vételárból levont költség, jogellenesen elszámolt felszámolási költség problémái

(Vitaindító a Kúria és az ítélőtáblák csőd és felszámolási ügyekkel foglalkozó bíráinak konzultációjához)

Gyakran kifogás tárgya a gyakorlatban, hogy a zálogtárgy értékesítéséből befolyt vételárból a felszámoló a zálogtárgy értékesítésének, megőrzésének, állagmegóvásának költségeként jogalap nélküli, illetve eltúlzott összegek vont le. Ez esetben a hitelezők általában azt kérik, hogy a bíróság a felszámolót a zálogtárgy értékesítéséből származó bevételből további kifizetésre kötelezze (mi tartalma szerint így kezeljük ezeket a kifogásokat, mert ez esetben hozható számon kérhető, végrehajtható határozat, az olyan tartalmú határozat, amely arra kötelezi a felszámolót, hogy „számoljon el”, újabb jogvita forrása).

Arra vonatkozóan, hogy mi minősül értékesítési, megőrzési, állagmegóvási költségnek talán most már egységes a bírói gyakorlat, érdemes azonban foglalkozni azzal a kérdéssel, hogy az egyébként levonható költség mértéke vizsgálható-e, illetve az a felszámolói döntés, amely a költséget okozta, gazdaságossági, célszerűségi szempontból felülvizsgálható-e. Ez a kérdés átvezet a „jogellenesen elszámolt” felszámolási költség kérdésköréhez, ha ugyanis a felszámoló a zálogjogosult „kontójára” teljesített jogellenes kifizetést, azt álláspontunk szerint a Cstv.51.§ (3) bekezdésének hatályos rendelkezése alapján kell az adós vagyonaiba visszafizetnie (korábban a 3/2010. PJE határozattal legalizált bírói gyakorlat szerint, de ezzel most már nem kívánunk foglalkozni), a zálogjogosult számára pedig az adós vagyonából kell kifizetést teljesíteni, a felszámolót a zálogjogosult hitelező felé közvetlen fizetési kötelezettség nem terhelheti.

(Itt érdemes még megjegyezni, hogy a zálogtárgy bevételéből le nem vonható költség még nem feltétlenül jogellenesen elszámolt felszámolási költség, ha a zálogtárgy bevételéből le nem vonható költség felszámolási költségnek minősül, a felszámoló fizetési kötelezettsége az adós felé nem merül fel, például, ha a költség őrzési, állagmegóvási költség, vagyont

terhelő zálogjog esetén nem vonható le, felszámolási költségként azonban elszámolható.)

A Cstv. 51.§ (3) bekezdésének módosított rendelkezését alkalmazó döntés az adatbázisban még nem lelhető fel, a korábbi jogszabályi környezetben (3/2010. PJE előtt és után) született döntések közül a feltett kérdés szempontjából az alábbiak érdemelnek említést:

BDT2013. 2983

I. Ha a zálogjog a felszámolás kezdő időpontja előtt keletkezett, a felszámoló a zálogtárgy értékesítése során befolyt vételárból kizárólag a zálogtárgy megőrzésének, állaga megóvásának, értékesítésének költségeit, valamint a felszámolói díjat vonhatja le. A költségek annyiban vonhatók le, amennyiben a felszámoló a hitelező érdekeit szem előtt tartva, elvárható gondossággal járt el tevékenysége során. (Debreceni Ítéltábla Fpkhf.IV.30.595/2011/2.)

Debreceni Ítéltábla: Fpkhf.III.30.076/2012/2.:

„Zálogjoggal biztosított követelés jogosultjaként a hitelező a felszámolónak a privilegizált kielégítési jogát korlátozó intézkedését kifogással akkor is támadhatja, ha a sérelmezett intézkedés a felszámolónak az adós nevében valamely szerződés megkötése, illetve azzal van összefüggésben.”

Fővárosi Ítéltábla 11.Fpkf.44.670/2012/9.

„vizsgálni kell kifogás alapján a költségek indokoltságát, összecszerűségét és az elszámolás egyes tételeinek jogszerűtlensége esetén a bíróság kötelezheti a felszámolót annak meghatározott módon történő átdolgozására, illetőleg a nem vitatott, vagy igazolt kiadások jogszerű levonása esetén utasíthatja el a kifogást megalapozatlanság miatt.”

Fővárosi Ítéltábla ÍH 2012.95. szám alatt megjelent döntésében (Fővárosi Ítéltábla 12.Fpkf.44.697/2011/10. számú, a közbenső mérleg körében már idézett döntése).

„.....A bíróságnak nincs hatásköre arra, hogy e költségeket gazdaságossági szempontból felülbírálja, amennyiben a hitelező álláspontja szerint a felszámoló felesleges költséget okozott az adósnak, úgy a Cstv. 54.§-a alapján van lehetősége az ebből eredő kárát a felszámoló ellen az általános hatáskörű bíróságnál indított perben érvényesíteni.a mérlegidőszakban tett felszámolói intézkedések jogszerűségének, illetve a mulasztásoknak a felülvizsgálatára pedig a Cstv. 51. §-a ad lehetőséget.”

Pécsi Ítéltábla Fpkhf.IV.40.135/2014/2., Fpkhf.IV.40.307/2014/2.

„..... kifogás folytán indult eljárásban nem mérlegelhető, nem bírálható felül a létrejött és teljesített szerződésekben meghatározott ellenszolgáltatás. Amennyiben a hitelező álláspontja szerint a felszámoló a vagyonértékesítéshez kapcsolódó szerződés, megőrzésre vagy állagmegóvásra vonatkozó szerződés megkötése során nem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, a piaci árhoz képest eltúlzott díj kikötése mellett kötött szerződést, és ezzel a hitelezőnek kárt okozott, igényét perben, a Csódtörvény 54. §-a alapján érvényesítheti.”

Fővárosi Ítéltábla 11.Fpkhf. 44.651/2015/2 (Zálogjoggal terhelt ingatlan értékesítéséből befolyt összeggel történő elszámolás - elszámolás elleni kifogás elbírálása)

„Az értékbecslési díj kapcsán az elsőfokú bíróság azt hangsúlyozta: a hitelezőnek járó összegből történő levonás jogalapját a kifogásoló nem vitatta, csupán annak összegszerűségét sérelmezte. Ezt a kifogást azonban az ítéltábla nem találta érdemben megalapozottnak. A felszámoló igazolta a fenti költség felmerülését, továbbá megindokolta a fenti tétel összegszerűségére kihatással bíró kettős feladatra vonatkozó megbízása szükségességét. Az a körülmény, hogy a szakvéleményt adó Liptói Kft. ügyvezetője korábban a felszámoló társaság munkavállalója volt, önmagában nem teszi kétségessé az értékbecslésre és műszaki felmérésre vonatkozó megbízási díj reális mértékét. Amennyiben a felszámoló nem a tőle elvárható gondossággal járt el a megbízott személyének kiválasztásában, és ezzel többlet költségeket okozott az adós társaságnak, a hitelező a felszámoló ellen a Cstv. 54. § értelmében külön kártérítés iránti peres eljárást kezdeményezhet.

Kúria a BH.2013.251. számú – közbenső mérleg jóváhagyása tárgyában hozott már idézett döntésében (bár nem kifogás tárgyában) – úgy foglalt állást, hogy ha a költség nem szükséges az adós felszámolásának lefolytatásához, a felszámoló nem a hitelezői érdekek elsődlegességét szem előtt tartva kötött szerződést, akkor ennek költségét nem számolhatja el, illetve kifejtette azt is, hogy a „felszámolónak a piacon elérhető legkedvezőbb, de ugyanakkor hatékony szolgáltatást nyújtóval kell szerződést kötnie” (mert csak ennek költségét számolhatja el)

A Pécsi Ítéltáblán 2015 áprilisában megtartott regionális konzultáción az az álláspont nyert elfogadást, hogy amennyiben a költség a zálogtárgy értékesítéséből levonható, annak mértéke, gazdasági célszerűsége, indokoltsága a kifogás folytán indult eljárásban nem, csak kártérítési perben vizsgálható (pl. konkrét ügyekben az merült fel, hogy indokolt volt-e 24 órás őrzés, fűkaszálas, parlagfű mentesítés, hulladékelszállítás), arra kérdésre pedig, hogy mi minősül jogellenesen elszámolt felszámolási költségnek, és ezért az adós vagyonába a Cstv.51.§ (3) bekezdése alapján a kifogásolási eljárás eredményeként visszafizetendőnek, az a válasz született, hogy az a költség, melynek elszámolását a Cstv. nem teszi lehetővé.

A felszámolási költségekről a Cstv. 57.§ (2) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik:

(2) A felszámolási költségek a következők:

- a) az adóst terhelő munkabér és egyéb bérjellegű juttatások, ideértve
 - aa) a munkaviszony megszűnésekor járó végkielégítést, valamint a kollektív szerződésben, illetve a munkaszerződésben meghatározott juttatásokat,
 - ab) az adós által a kölcsönbeadóval kötött munkaerő-kölcsönzési szerződésben foglalt, az adóst, mint kölcsönvevőt terhelő díjból az adóshoz kölcsönzött munkavállalók részére járó, a kölcsönbeadó által fizetendő munkabért és egyéb bérjellegű juttatásokat, és
 - ac) az adós által az iskolaszövetkezettel megkötött szerződésben foglalt, az adóst, mint az iskolaszövetkezet szolgáltatását igénybe vevőjét terhelő díj 85%-át - amely az iskolaszövetkezetnek járó díjból az iskolaszövetkezeti tag munkavállalók részére járó munkabér, egyéb bérjellegű juttatás összegét foglalja magában -, továbbá
 - ad) ha a felszámolás kezdő időpontját megelőzően esedékessé vált munkabért és egyéb bérjellegű juttatásokat a felszámoló a felszámolás kezdő időpontja után fizette ki, az ezeket terhelő adó- és járulékfizetési kötelezettséget is (ideértve az egészségügyi hozzájárulást);
 - b) a felszámolás kezdő időpontja után az adós gazdasági tevékenységének ésszerű befejezésével, továbbá vagyonának megőrzésével kapcsolatos költségek, ideértve a környezeti károsodások és terhek rendezésének, az engedély nélkül más célra hasznosított termőföld eredeti állapotba történő helyreállításának, valamint a termőföldvédelmi követelmények betartásának a költségeit is, továbbá a 27/A. § (13) bekezdése szerint létesített polgári jogi jogviszonnyal összefüggésben felmerült kiadásokat, valamint az adósnak azokat a tartozásait, adó-, járulék- és egyéb közteherfizetési, kártérítési, kártalanítási kötelezettségeit, amelyek a felszámolási eljárás kezdő időpontja utáni gazdasági tevékenységből keletkeztek, kivéve a nyereségből fizetendő adókat;
 - c) a vagyon értékesítésével és a követelések érvényesítésével kapcsolatos igazolt költségek;
 - d) az adóst terhelő, a Nemzeti Foglalkoztatási Alap bérgarancia alaprészből kapott támogatás;
 - e) a felszámolással kapcsolatos bírósági és hatósági eljárások során felmerült, a gazdálkodó szervezetet terhelő költségek;
 - f) az adós iratanyagának rendezésével, elhelyezésével és őrzésével kapcsolatos költségek;
 - g) a felszámoló - 49/D. § (1) bekezdés alapján nem érvényesített - díja [60. § (4) bek.], amely tartalmazza a felszámoló által nem a 27/A. § (13) bekezdésében meghatározottak szerint létesített polgári jogi jogviszonnyal összefüggésben felmerült kiadásokat is;
 - h) a vagyonfelügyelő (ideiglenes vagyonfelügyelő) ki nem fizetett és a kezesektől meg nem térült költségei és díja, ha a felszámolási eljárást csődeljárás előzte meg;

i) a h) pontban nem említett esetekben az ideiglenes vagyonfelügyelő díja;

j) a katasztrófavédelmi, természetvédelmi vagy környezetvédelmi indokból az adós vagyonában a környezeti kárelhárítás, illetve a további környezetveszélyeztetés megelőzésére fordított, állam által megelőlegezett költségek, valamint az építmények élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető állapotának elhárításával közvetlenül összefüggő, hatósági határozattal elrendelt munkálatok államháztartási forrásból megelőlegezett, igazolt költségei.

A gyakorlatunkban – és az idézett jogesetekben is – legtöbbször a b), c) és f) pontokkal részletezett költségek tekintetében van vita. Abban egyértelmű volt eddig is a gyakorlat, hogy a jogosulatlanul (a 27/A.§ (13) bekezdésébe ütközően) igénybe vett teljesítési segéd díját a felszámolónak vissza kell fizetnie, ez a jövőben sem lesz másként. Úgy gondolom abban is egyetértés van, hogy a felszámoló a felszámoló szervezet „üzemi költségeit” nem számolhatja el, mert a költségeket a díjból kell fedeznie, tipikusan előforduló ilyen eset, amikor a felszámoló a nem működő, alkalmazottat nem foglalkoztató adós felszámolásában útiköltséget, telefon, internet használatot próbál elszámolni.

A problémák általában akkor jelentkeznek, ha

- a teljesítési segéd igénybevétele jogszerű volt, de a hitelező a díjat eltúlzottnak tartja, vagy azt állítja, hogy a teljesítési segéd a munkát ténylegesen nem végezte el, vagy nem olyan mennyiségben, minőségben végezte el, amilyen arányban díjat kapott, illetve hogy maga a tevékenység szükségtelen (pl. őrző védő cég igénybevétele, festés, kaszálás stb.), és e körben a felszámolói döntés gazdaságtalan, célszerűtlen, „hibás” döntés volt. (b) ponttal kapcsolatos problémák)

- a vagyonértékesítés, követelésbehajtás, iratrendezés, iratőrzés költségeinek mértékét, összecszerúságát támadja a hitelező, állítva, hogy a költség részben indokolatlan volt, illetve a felszámoló „túl drága” szerződést kötött. (c) és f) ponttal kapcsolatos problémák)

Az itt részletezett esetekben valójában arról van szó, hogy maga a költség, annak felmerülése igazolt – formálisan tehát elszámolható -, de vitás, hogy a költséget okozó felszámolói döntés (akár a szerződéskötés, akár a díjkikötés, vagy csak a kikötött díj tényleges kifizetése) hibás volt. Tipikusan ezek azok az esetek, ahol felmerül az „általában elvárhatóság” mércéje, ami, tudjuk jól, kártérítési kategória, és a felelősség alóli kimentés körében bír jelentőséggel. Kérdés azonban, hogy a jogalkotó a Cstv.51.§ (3) bekezdésében egyfajta „peres bírósági” jogkört akart-e a felszámoló bíróságnak adni.

Úgy gondolom az egyértelmű, hogy abban az esetben, ha a felszámoló által viselendő, de az adós vagyonából mégis felvett (kifizetett) költségről van szó, az nem kártérítés

jellegű kötelezés, sokkal inkább a jogalap nélküli gazdagodás szabályai jöhetnének szóba, így nem merülhet fel a kimentés kérdése sem. Az is indokolható, hogy csak az igazolt költségek elszámolására ad lehetőséget a Cstv.57.§ (2) bekezdése, a költségeket pedig a számviteli törvény szerint alakilag és tartalmilag hiteles számviteli bizonylat alapján lehet elszámolni, tehát az olyan kifizetések, amelyekhez nincs ilyen bizonylat, „jogellenesnek” minősülnek azáltal, hogy nem igazoltak. (A tartalmi hitelesség kérdőjeleződik meg pl. a bizonyítottan fiktív szerződések esetében, de azért ez már ingoványos talaj, ezen sokszor még az adóhatóság is elbukik.) Ezekben az esetekben a költség minősítését, tényleges felmerülését vizsgáljuk, és nem a felszámolói magatartást értékeljük, ezért nem merülhet fel a kimentés kérdése.

Ha azonban azt vizsgáljuk, hogy a felszámoló helyesen döntött-e, amikor az adott szerződést, az abban foglalt feltételekkel megkötötte, a díjat kifizette, hogy e döntése gazdaságilag indokolt, célszerű, okszerű volt-e, akkor már a kártérítési felelősség feltétel rendszerébe tartozó kérdéseket vizsgálunk.

A Cstv.51.§ (3) bekezdését a 2012. évi CXCVII. törvény módosította, a módosító törvény indokolása azonban sajnálatos módon a legjelentősebb változást nem vette észre, az indokolás csupán azt tartalmazza, hogy „a Cstv. 51. §-ának módosítása a felszámoló jogszabálysértő intézkedési vagy mulasztásai elleni kifogás benyújtásával, elbírálásával összefüggésben tartalmaz kiegészítő szabályokat. A szankciórendszer is bővül, ezenkívül a bíróság értesíti a felszámolói névjegyzéket vezető szervet, ha a felszámoló a kifogásnak helyt adó bírói végzésnek nem tesz eleget.” A törvényhozói szándék tehát rejtve marad előttünk. Ebben a jogszabályi környezetben kellene - a jövőre nézve - egységes gyakorlatot kialakítanunk abban a kérdésben, hogy mi minősül a Cstv. 51.§ (3) bekezdésében meghatározott, „jogellenesen elszámolt” felszámolási költségnek.

Pécs, 2016. április 12.

dr. Kovács Ildikó
ítélőtáblai tanácselnök

Dr. Gyöngyösiné dr. Antók Éva
ítélőtáblai bíró